राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपतिः

विशिष्टाचार्यप्रवेशपरीक्षा – 2020

प्रश्नपत्रम्

विषयः – विशिष्टाद्वैतवेदान्तः पूर्णाङ्कः - 100

1 “वयं तत्त्वान्वेषान्मधुकर ! हतास्त्वं खलुकृती” इति वाक्येन अन्वेषणा-पदस्य प्रयोगः केन विहितः ?

A माघेन B कालिदासेन

C विष्णुशर्मणा D श्रीहर्षेण

2 अनुसन्धानस्य कोऽर्थः ?

A पुनः पुनः निरीक्षणम्

B समस्यायाः कृते निवारणोपायान्वेषणम्

C वैज्ञानिकोपायैः समस्यायाः सत्यासत्यप्रघटनम्

D विषयविस्तारं कृत्वा शोधप्रबन्धलेखनम्

3 अधोलिखितेषु अनुसन्धानस्य प्रथमं सोपानं किम् ?

A समस्यासहायकसामग्रीसङ्कलम्

B समस्यायाः मूल्याङ्कनम्

C समस्यानिर्वाचनम्

D समस्यासमाधानाय प्रयासः

4 अनुसन्धाने प्रतिपादितानि तथ्यानि कीदृशानि स्युः ?

A नमनीयानि B व्यावहारिकाणि

C मौलिकानि D एतत्सर्वम्

5 अधो लिखितेषु किं पदम् “अनुसन्धानम्” इतिपदेन समानार्थकं न भवति ?

A गवेषणम् B शोधसन्दर्भः

C संशोधनम् D परिशोधनम्

6 गुणात्मकानुसन्धाने अधोलिखितेषु किं नोपयुज्यते ?

A आगमनात्मकविष्लेषणम् (Individual Analysis)

B नैसर्गिकाध्ययनम् (Naturalistic Enquiry)

C अन्तर्दृष्टिः (Insight)

D संरचितसाक्षात्कारः (Structured Intervies)

7 “विमर्श” इति शब्दस्य कोऽर्थः ?

A कस्यापि मतस्य व्यङ्ग्यार्थनिर्धारणम्

B कस्यापि मतस्य व्यापकार्थपरिशीलनम्

C कस्यापि मतस्यानुवदनम्

D कस्यापि मतस्य स्वीकारः परिहारो वा

8 “भारतीयग्रन्थसम्पादनशास्त्रप्रवेशिनी” ग्रन्थः तिरुपतिराष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठेन कदा प्रकाशितः --

A 2001 B 2002

C 2010 D 2011

9 अधोलिखितेषु चिन्तनशीलप्रश्नः (Reflective Inquiry) कुत्र न प्रचलति ?

A ज्ञानमीमांसायाम् (In epistemology)

B मूल्यमीमांसायाम् (In axiology)

C अध्यात्मशास्त्रे (In metaphysics)

D ऐतिहासिकानुसन्धाने (In historical Research)

10 अधोलिखितेषु किम् ऐतिहासिकानुसन्धानस्य क्षेत्रमुच्यते ?

A अर्थनीतिः B सभ्यता

C अभिलेखः D एतत्सर्वम्

11 आधुनिकोपकरणेषु किं नान्तर्भवति ?

A अन्तर्जालम् B ई - शोधपत्रिका

C ग्रन्थसूची D ई – कोषाः

12 अधोलिखितेषु कानि सामग्रीसङ्कलने प्राथमिकस्रोतांसि भवन्ति ?

A शोधपत्रिकाः B शासकीयानि अभिलेखानि

C साहित्येतिहासः D कोशाः

13 संस्कृतवाङ्मये पुराणानि प्रामुख्येन कीदृशम् अनुसन्धानं सूचयन्ति ?

A ऐतिहासिकम् B दार्शनिकम्

C संख्यात्मकम् D प्रायोगिकम्

14 आगमशास्त्रेषु अनुसन्धानस्य प्रधानं क्षेत्रं किम् ?

A आलयसंस्कृतिः B सौन्दर्यसाधनम्

C आत्मतत्त्वविमर्शः D राजतन्त्रसंस्कृतिः

15 राष्ट्रियपाण्डुलिपि मिषन् इति संस्थायाः ध्येयवाक्यं किम् ?

A या विद्या सा विमुक्तये | B तमसो मा ज्येतिर्गमय
C विज्ञानमुपास्व | D मातृकां रक्षत

16 "आत्मा वाऽरे द्रष्टव्यः श्रोतव्यो मन्तव्यो निदिध्यासितव्यः" इति अनुसन्धानसूत्रं कुत्र वर्तते ?

A तैत्तिरीयोपनिषदि | B कठोपनिषदि
C बृहदारण्यकोपनिषदि | D प्रश्नोपनिषदि

17 अनुसन्धानप्रविधेः कृते अपेक्षिताः षोडश पदार्थाः कस्मिन् दर्शने प्राप्यन्ते ?

A वेदान्तदर्शने | B सांख्यदर्शने
C न्यायदर्शने | D योगदर्शने

18 अनुसन्धानाय अपेक्षितानि प्रमाण-प्रमेय-विमर्श-निर्णय-प्रवृत्त्याख्यानि तत्त्वानि कुत्र वर्णितानि ?

A युक्तिदीपिकायाम् | B शृङ्गारप्रकाशे
C रामायणे | D श्रीमद्भगवद्गीतायाम्

19 "भारतस्य संस्कृतपत्रिकाः पत्रकाराश्च" इति कीदृशम् अनुसन्धानम्?

A सर्वेक्षणम् | B शास्त्रीयम्
C तुलनात्मकम् | D क्षेत्रीयम्

20 "विमूढाः नानुपश्यन्ति पश्यन्ति ज्ञानचक्षुषः" इति कुत्रोक्तम् ?

A रामायणे | B स्कन्दपुराणे
C गीतायाम् | D भागवते

21 श्रीभाष्ये चतुर्थोऽध्यायस्य अपरं नाम किम् ?

A साधनाध्यायः | B समन्वयाध्यायः
C फलाध्यायः | D अविरोधाध्यायः

22 विशिष्टाद्वैतमतरीत्या ब्रह्मसूत्राणि कति सन्ति ?

A 555 | B 590
C 565 | D 545

23 चतुर्थाध्याये प्रथमपादस्य नाम किम् ?

A स्मृतिपादः B आवृत्तिपादः

C अङ्गपादः D मुक्तिपादः

24 आवृत्त्यधिकरणे कति सूत्राणि सन्ति ?

A चत्वारि B पञ्च

C त्रीणि D द्वे

25 लिङ्गाच्च' इत्यस्मिन्सूत्रे तत्र लिङ्गं नाम किम् ?

A श्रुतिः B स्मृतिः

C इतिहासः D पुराणम्

26 'मनो ब्रह्मेत्युपासीत' इति वाक्यं कस्यामुपनिषदि वर्तते ?

A कठोपनिषदि B मुक्तिकोपनिषदि

C मुण्डकोपनिषदि D छान्दोग्योपनिषदि

27 'वेदन' शब्दस्यार्थः कः ?

A ज्ञानम् B उपासना

C ध्यानम् D प्रत्यक्षम्

28 'यस्य पृथिवी शरीरम्' अत्र 'यस्य' इति पदेन कः गृह्यते ?

A प्रकृतिः B कालः

C जीवात्मा D परमात्मा

29 प्रतीकाधिकरणे कति सूत्राणि सन्ति ?

A त्रीणि B एकमेव

C चत्वारि D द्वे

30 उद्गीथशब्दस्यार्थः कः ?

A मनः B इन्द्रियम्

C प्रणवः D प्रकृतिः

31 आसीनाधिकरणे द्वितीयं सूत्रं किम् ?

A स्मरन्ति च B ध्यानाच्च

C लिङ्गाच्च D स्मर्यते च

32 “आप्रयाणात् तत्रापि हि दृष्टम्” अत्र ‘आप्रयाणात्’ इत्यस्य कोऽर्थः?

A युगसमाप्तिपर्यन्तम् B आमरणपर्यन्तम्

C ध्यानसमाप्तिपर्यन्तम् D अर्धसमाप्तिपर्यन्तम्

33 ‘द्वे विद्ये वेदितव्ये’- कस्मिन् पुराणे विद्यते ?

A मत्स्यपुराणे B श्रीविष्णुपुराणे

C वायुपुराणे D लिङ्गपुराणे

34 “सुकृतदुष्कृते”-अत्र ‘सुकृत’ शब्दस्यार्थः भवति ?

A प्रकृतिः B पुण्यम्

C पापम् D स्वर्गः

35 अग्निहोत्राधिकरणे तृतीयं सूत्रं किम् ?

A ध्यानाञ्च B स्मर्यते च

C तन्मनः प्राण D यदेव विद्ययेति हि

36 चतुर्थाध्यायस्य द्वितीयपादस्य नाम किम् ?

A मुक्तिपादः B उत्क्रान्तिपादः

C गतिपादः D स्मृतिपादः

37 वागधिकरणे प्रथमं सूत्रं किम् ?

A भूतेषु तच्छ्रुतेः B नैकस्मिन् दर्शयतो हि

C स्मर्यते च D वाङ्मनसि दर्शनात् शब्दाच्च

38 आसृत्युपक्रमाधिकरणे कति सूत्राणि सन्ति ?

A पञ्च B सप्त

C षट् D अष्ट

39 ‘यदा सर्वे प्रमुच्यन्ते कामाः’ कस्याम् उपनिषदि विद्यते ?

A मुण्डकोपनिषदि B कठोपनिषदि

C मुक्तिकोपनिषदि D प्रश्नोपनिषदि

40 ‘रश्म्यनुसारी’ अस्मिन्सूत्रे ‘रश्मि’ शब्दस्यार्थः कः ?

A प्रकृतिः B आदित्यः

C कालः D भूलोकः

41 ‘अविभागो वचनात्’ अत्र “अविभाग” शब्दस्यार्थः कः ?

A पृथग्भावः
B असंसर्गः
C अविश्लेषः
D अन्योन्याभावः

42 दक्षिणायने मृतस्य ब्रह्मप्राप्तिः अस्ति वा ?

A यदा कदापि नास्ति
B यदा कदापि भवति
C नास्त्येव
D अस्त्येव

43 अर्चिरादिगमने कः प्रथमः लोकः भवति ?

A भूलोकः
B अग्निलोकः
C वायुलोकः
D स्वर्गः

44 “अर्चिरादिना तत्प्रथितेः”- अत्र ‘तत्प्रथितः’ इत्यस्य कोऽर्थः?

A प्रसिद्धिः
B कथनम्
C गमनम्
D वर्णनम्

45 कार्याधिकरणे कति सूत्राणि भवन्ति ?

A अष्ट
B एकादश
C दश
D द्वादश

46 “कार्यं बादरिरस्य गत्युपपत्तेः”- इति सूत्रं कस्मिन्नधिकरणे अस्ति ?

A वरुणाधिकरणे
B ज्ञाधिकरणे
C अर्चिराद्यधिकरणे
D कार्याधिकरणे

47 हिरण्यगर्भः कः ?

A जीवात्मा
B परमात्मा
C प्रकृतिः
D चतुर्मुखः

48 “यो ब्रह्माणं विदधाति”- कस्याम् उपनिषदि विद्यते ?

A ईशोपनिषदि
B कठोपनिषदि
C केनोपनिषदि
D श्वेताश्वतरोपनिषदि

49 "विशेषं च दर्शयति" इति सूत्रं कस्मिन्नधिकरणे अस्ति ?

A वरुणाधिकरणे

B सङ्कल्पाधिकरणे

C कार्याधिकरणे

D आवृत्त्यधिकरणे

50 चतुर्थाध्यायस्य चतुर्थपादस्य नाम किम् ?

A गतिपादः

B स्मृतिपादः

C मुक्तिपादः

D तर्कपादः

51 गुणाष्टकशब्दवाच्यः कः ?

A परमात्मा

B जीवात्मा

C कालः

D अग्निलोकः

52 'स एको ब्रह्मण आनन्दः' कुत्र विद्यते ?

A प्रश्नोपनिषदि

B मुण्डकोपनिषदि

C कठोपनिषदि

D तैत्तिरीयोपनिषदि

53 "तमेवं विद्वानमृत इह भवति" इति वाक्यं कुत्र वर्तते ?

A नारायणसूक्ते

B पुरुषसूक्ते

C दुर्गासूक्ते

D वरुणसूक्ते

54 चतुर्थाध्याये चतुर्थपादे कति अधिकरणानि सन्ति ?

A चत्वारि

B षट्

C पञ्च

D सप्त

55 "भावे जाग्रद्वत्" इति सूत्रं कस्मिन्नधिकरणे अस्ति ?

A अभावाधिकरणे

B सङ्कल्पाधिकरणे

C ब्राह्माधिकरणे

D जिज्ञासाधिकरणे

56 'ब्रह्मविदाप्नोति परम्'- इदं वाक्यं कुत्र वर्तते ?

A छान्दोग्योपनिषदि

B बृहदारण्यकोपनिषदि

C तैत्तिरीयारण्यके

D कठोपनिषदि

57 "सङ्कल्पादेव तच्छ्रुतेः" इत्यस्मिन् सूत्रे कीदृशः जीवः निर्दिष्टः?

A बद्धः

B मुक्तः

C नित्यः

D उभयविधः

58 अभावाधिकरणे कति सूत्राणि सन्ति ?

A पञ्च
B सप्त
C षट्
D चत्वारि

59 'अथ रथान् रथयोगान् पथः सृजते' कुत्र अस्ति ?

A कठोपनिषदि
B प्रश्नोपनिषदि
C मुण्डकोपनिषदि
D बृहदारण्यकोपनिषदि

60 ऐकशास्त्र्यम्- कयोः शास्त्रयोः ग्रहणं भवति ?

A न्यायमीमांसयोः
B सांख्ययोगयोः
C पूर्वोत्तरमीमांसयोः
D व्याकरणसांख्ययोः

61 जीवः कतिविधः ?

A द्विविधः
B चतुर्विधः
C त्रिविधः
D षड्विधः

62 "अणुत्वे सति चेतनत्वं", "स्वतः शेषत्वे सति चेतनत्वम्" इति कस्य लक्षणम् ?

A प्रकृतेः
B कालस्य
C जीवस्य
D परमात्मनः

63 "यतो वा इमानि भूतानि जायन्ते"..........कस्याम् उपनिषदि विद्यते ?

A ईशोपनिषदि
B कठोपनिषदि
C मुण्डकोपनिषदि
D तैत्तिरीयोपनिषदि

64 जीवः कीदृशः ?

A अनित्यः
B नित्यः
C उभयविधः
D स्थूलरूपः

65 आत्मा विभुः इति के वदन्ति ?

A नैयायिकवैशेषिकौ
B शैवाः
C वैय्याकरणाः
D शाक्ताः

66 "आत्माऽपहतपाप्मा विजरो विमृत्युः" ....इत्यादि गुणविशिष्टः कः ?

A परमात्मा
B जीवः
C कालः
D प्रकृतिः

67 बद्धजीवः कतिविधः?

A चतुर्विधः
B त्रिविधः
C द्विविधः
D असंख्येयाः

68 मोक्षपराः कतिविधः ?

A भेदो नास्ति B त्रिविधः

C द्विविधः D चतुर्विधः

69 'प्रत्यक्' कः ?

A कालः B प्रकृतिः

C जीवः D ईश्वरः

70 "आत्मा स्वयं प्रकाशं ज्ञानत्वात् धर्मभूतज्ञानवत्" इति केषाम् अभिप्रायः ?

A विशिष्टाद्वैतिनां B अद्वैतिनां

C द्वैतिनां D शाक्तानां

71 मोक्षः कतिविधः?

A द्विविधः B त्रिविधः

C चतुर्विधः D बहुबिधः

72 जीवात्मा कीदृशः?

A स्वयं प्रकाशः B परप्रकाशः

C उभयप्रकारः D कदाचित् एव प्रकाशो भवति

73 सत्यं ज्ञानमनन्तं ब्रह्म'-कस्याम् उपनिषदि विद्यते ?

A ऐतरेयोपनिषदि B कठोपनिषदि

C केनोपनिषदि D तैत्तिरीयोपनिषदि

74 'अविनाशि तु तद्विद्धि येन सर्वमिदं ततम्' कीदृशं वाक्यमिदम् ?

A पुराणवाक्यम् B इतिहासवाक्यम्

C स्मृतिवाक्यम् D आगमवाक्यम्

75 "देहपरिमाणः आत्मा" इति कस्य पक्षः ?

A न्याय B वैशेषिक

C जैन D बौद्ध

76 शास्त्रवश्याः कतिविधः ?

A षड्विधः

B त्रिविधः

C चतुर्विधः

D द्विविधः

77 जीवः कीदृश परिमाणः ?

A विभुः

B अणुः

C उभयविधः

D प्रकरणानुरोधोन

78 धर्मपराः कतिविधाः ?

A द्विविधाः

B चतुर्विधाः

C त्रिविधाः

D पञ्चविधाः

79 भास्करः कस्य मतस्यावलम्बी?

A द्वैतमतस्य

B पाशुपतमतस्य

C अद्वैतमतस्य

D न्यायमतस्य

80 जीवः किं कारणवशात् लोके संसरति ?

A भगवतः अनुग्रहवशात्

B स्वेच्छया

C उपाधिवशात्

D दोषवशात्

81 प्राण एव प्रज्ञात्मा'-कुत्र पठितमिदं वाक्यम् ?

A केनोपनिषदि

B मुण्डकोपनिषदि

C कौषीतकोपनिषदि

D ऐतरेयोपनिषदि

82 ब्रह्मविद्याः कति भवन्ति ?

A 32

B 34

C 36

D 7

83 धर्मभूतज्ञानं नाम किम् ?

A कालः

B प्रकृतिः

C बुद्धिः

D स्वर्ग

84 कर्मकतिविधं भवति ?

A त्रिविधं
B द्विविधं
C चतुर्विधं
D पञ्चविधं

85 प्रपन्नः कतिविधः ?

A त्रिविधः
B द्विविधः
C पञ्चविधः
D षड्विधः

86 चित् शब्दवाच्यः कः ?

A कालः
B जीवः
C प्रकृतिः
D परमात्मा

87 स्वप्नः सत्यमिति के अङ्गीकुर्वन्ति ?

A अद्वैतिनः
B सांख्याः
C विशिष्टाद्वैतिनः
D नैयायिकाः

88 विज्ञानात्मवादिनः के भवन्ति ?

A जैनाः
B बौद्धाः
C चार्वाकाः
D शैवाः

89 जीवः विभुः इति के वदन्ति ?

A बौद्धाः
B वैशेषिकाः
C जैनाः
D सांख्याः

90 "नायमात्मा प्रवचनेन लभ्यः न मेधया"............कस्याम् उपनिषदि विद्यते ?

A केनोपनिषदि
B कठोपनिषदि
C प्रश्नोपनिषदि
D मुण्डकोपनिषदि

91 "देह एव आत्मा" इति के वदन्ति ?

A चार्वाकाः
B सांख्याः
C बौद्धाः
D शैवाः

92 बद्धजीवः कतिविधः ?

A त्रिविधः
B द्विविधः
C चतुर्विधः
D पञ्चविधः

93 अनन्तगरुडविष्वक्सेनादयः कुत्र अन्तर्भवन्ति ?

A बद्धेषु
B मुक्तेषु
C नित्येषु
D उभयविधेषु

94 मुमुक्षवः कतिविधः ?

A द्विविधः
B त्रिविधः
C चतुर्विधः
D सप्तविधः

95 मोक्षपराः कतिविधः ?

A त्रिविधः
B चतुर्विधः
C द्विविधः
D अनेके

96 ‘न्यास’शब्देन किमुच्यते ?

A मोक्षः
B स्वर्गः
C प्रपत्तिः
D कैवल्यम्

97 विशिष्टाद्वैतमतस्य प्रवर्तकः कः ?

A यामुनाचार्यः
B श्रीभाष्यकारः
C नाथमुनिः
D कृष्णयज्वा

98 ‘न च पुनरावर्तते न च पुनरावर्तते’- कस्याम् उपनिषदि विद्यते ?

A प्रश्नोपनिषदि
B कठोपनिषदि
C माण्डूक्योपनिषदि
D छान्दोग्योपनिषदि

99 ‘ख्याति’ शब्देन कोऽर्थः गृह्यते ?

A स्वप्नः
B भ्रमः
C जीवः
D स्वर्गलोकः

100 “देहेन्द्रियमनः प्राणधीभ्योऽन्यः अनन्यसाधनः” कः ?

A जीवः
B परमात्मा
C अचेतनः
D प्रकृतिः

ANSWER KEY

M.Phil – Vishishtadvaita Vedanta

Q. No	**KEY**	***Q. No***	**KEY**	***Q. No***	**KEY**	***Q. No***	**KEY**
1	**B**	**26**	**D**	**51**	**A**	**76**	**D**
2	**C**	**27**	**B**	**52**	**D**	**77**	**B**
3	**C**	**28**	**C**	**53**	**B**	**78**	**A**
4	**D**	**29**	**D**	**54**	**B**	**79**	**C**
5	**B**	**30**	**C**	**55**	**A**	**80**	**B**
6	**D**	**31**	**B**	**56**	**C**	**81**	**C**
7	**D**	**32**	**B**	**57**	**B**	**82**	**A**
8	**B**	**33**	**B**	**58**	**B**	**83**	**C**
9	**D**	**34**	**B**	**59**	**D**	**84**	**A**
10	**D**	**35**	**D**	**60**	**C**	**85**	**B**
11	**C**	**36**	**B**	**61**	**C**	**86**	**B**
12	**B**	**37**	**D**	**62**	**C**	**87**	**C**
13	**A**	**38**	**B**	**63**	**D**	**88**	**B**
14	**A**	**39**	**B**	**64**	**B**	**89**	**C**
15	**C**	**40**	**B**	**65**	**A**	**90**	**D**
16	**C**	**41**	**C**	**66**	**A**	**91**	**A**
17	**C**	**42**	**D**	**67**	**C**	**92**	**B**
18	**B**	**43**	**B**	**68**	**D**	**93**	**C**
19	**D**	**44**	**A**	**69**	**C**	**94**	**B**
20	**C**	**45**	**C**	**70**	**A**	**95**	**C**
21	**C**	**46**	**D**	**71**	**C**	**96**	**C**
22	**D**	**47**	**C**	**72**	**A**	**97**	**A**
23	**B**	**48**	**D**	**73**	**D**	**98**	**D**
24	**B**	**49**	**C**	**74**	**C**	**99**	**C**
25	**B**	**50**	**C**	**75**	**C**	**100**	**A**